

ชื่อเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชนในกรุงเทพมหานคร
เพื่อส่งเสริมความเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ผู้วิจัย นายณรงค์ศักดิ์ สายแสง

กรรมการควบคุม อาจารย์ ดร.กล้า สมตระกูล และอาจารย์ ดร.ไพรัช ถิตย์ผาด

ปริญญา ปร.ด. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมชุมชน แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชน และการพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชน เพื่อส่งเสริมความเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ของชุมชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ชุมชน ประกอบด้วยชุมชนกุฎิจีน สำนักงานเขตธนบุรี ชุมชนสวนสมเด็จพระเจ้า สำนักงานเขตคลองสาน ชุมชนวัดสุวรรณาราม สำนักงานเขตบางกอกน้อย ชุมชนหลังวัดคูหาสวรรค์ สำนักงานเขตภาษีเจริญ และชุมชนวัดเทพากร สำนักงานเขตบางพลัด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ตรวจสอบผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบสามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของพื้นที่วิจัยเป็นย่านที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีผู้คนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ทั้งคนไทย จีน ฝรั่ง แขก มอญ และลาว มีการนับถือศาสนาที่แตกต่างกันทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม คนในชุมชนมีการรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของตนเองไว้ได้ มีประเพณี พิธีกรรม ตลอดจนศาสนสถานอันเป็นที่เคารพศรัทธา อาทิ วัด โบสถ์ มัสยิด และศาลเจ้า ชุมชนมีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วยสถานที่ทัศนียภาพ ที่สวยงามและร่มรื่น ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี แหล่งอาหารการกิน แหล่งจำหน่ายของที่ระลึกหรือของฝาก ผู้คนในชุมชนมีความเป็นมิตร และการท่องเที่ยวในชุมชนมีความคุ้มค่าของเงิน

แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อความเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวที่ยั่งยืนพบว่าต้องมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน อาคารสถานที่ ทัศนียภาพ การจัดการขยะมูลฝอย และรักษาสีสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ด้วยแผ่นพับ โปสเตอร์ และแผนที่แสดงเส้นทาง การท่องเที่ยว การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอนุรักษ์ พื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การส่งเสริมและสนับสนุนการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน การพัฒนาแหล่งจำหน่ายของที่ระลึกหรือของฝาก จัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน และคนในชุมชนควรร่วมมือกันสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ควรมีการศึกษาค้นคว้า วิจัยรวบรวมองค์ความรู้ด้านเอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และของดีของชุมชน เพื่อการเผยแพร่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน

การพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของวัฒนธรรมชุมชน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จและกลไกการขับเคลื่อน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ยุทธศาสตร์ยกระดับศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุทธศาสตร์การสร้างอัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพอาหารการกิน ยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าและคุณค่าของที่ระลึกของฝาก ยุทธศาสตร์สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ยุทธศาสตร์เสริม สร้างอัตลักษณ์ไทย ด้านความใส่ใจนักท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์บริหารจัดการและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ข้อ สามารถนำมาเป็นแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมชุมชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมความเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

TITLE The Reinforcement of Community Culture in Bangkok for Enhancing and Sustaining The City World's Best Award
AUTHOR Mr. Narongsak Saisang
ADVISORS Dr. Kla Somtrakool and Dr. Pairat Thitpart
DEGREE Ph.D. **MAJOR** Cultural Science
UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2012

ABSTRACT

This research is a qualitative research. Its main objectives are to 1) study the current states of community culture, 2) study the trend towards building the community culture and 3) study the strategic developments in building the community culture for promoting and sustaining Bangkok as one of the world's best tourist attractions. There are 5 communities under study;- Kudeechin Community in Thonburi District, Suan Somdej Ya Community in Klongsan District, Wat Suwannaram Community in Bangkok-noi District, Wat Khuhasawan Community in Bhasee-charen District and Wat Thepakorn Community in Bang Plat District. The samples used in this study are 110 people comprising of the experts in the field, the executors and the general informants. This research was carried out through interviews, observations, focus group and workshops. The data were analyzed in accordance with the objectives of the research using triangulation methods and were then presented using the descriptive methods.

From the study, it was found that those communities are historically significant and are home to various ethnic group- Thai, Chinese, westerners, Mons and Laotians. Each ethnic group has their own beliefs. The major religions practiced are Buddhism, Christianity and Islam and there are also a number of temples, mosques, churches and the shrines. People in those communities preserve their traditional culture, way of life, tradition and communal ceremonies and have potentials in attracting a fairly large number of tourists to visit their places in each year because of the beauty and shade of the places. It is worth to visit those communities because visitors can enjoy themselves by seeing the communal arts, cultures and traditions, enjoying and tasting communal traditional foods and buying souvenirs for their loved ones. Furthermore, people in those communities are very friendly and helpful.

In terms of trends towards building community culture in Bangkok, within those communities there must be such environmental adaptation works as renovating the old buildings, beautifying the scenery, properly managing the waste and healing and preserving the environment in order to enhance and sustain the city's world best

award. The communities must put great importance on their public relation works by distributing more brochures and posters and maps showing tourist directions and giving more related information. Furthermore, the communities must develop their network and have more people participate in the conservation and resuscitation of the art, culture and tradition. The local authorities must also support and promote the community's products, develop the spaces for selling those community's products and help the communities to generate the income equally. People within those communities must co-operate to enhance the visitors' satisfaction, do more research on their community and on folk wisdom and intellect in order to promote sustainable communal tourisms.

The development of strategic plans for building community culture for sustainable tourism includes analyzing strengths, weaknesses, opportunities and treats of community culture (SWOT Analysis), specifying the vision and obligations and setting out goals, strategies and key performance indicators. All these could be done through the so called "7-strategic planning" which includes uplifting and upgrading the community potentials in promoting tourism, setting out the art, culture and tradition as their own identity, guaranteeing safety and taste of their traditional foods, adding the value to their products, creating and providing more facilities and public conveniences, promoting the country's identity as tourist attraction and building up networks and co-operation in tourism. All of these 7 strategies can be used as strategic plans for building community culture and thus promoting Bangkok as sustainable tourist attraction.